

повернення мігрантів, і деформація статевовікового складу населення посилена погіршенням якісних характеристик його фізичного стану. І все це нам потрібно буде комплексно вивчити, спрогнозувати подальші тенденції та розробити основні рекомендації демографічної політики в повоєнній державі. І лише на основі отриманих даних можна буде говорити про подальшу її відбудову. Адже саме з них ми будемо розуміти кількість та якість трудових ресурсів, рівень соціально-демографічного навантаження на бюджетну сферу, першочергові напрямки реконструкції системи розселення, тощо.

Але розуміння мети та завдань геодемографічних досліджень недостатньо. Проблема посилюється відсутністю первинної статистичної інформації. І тут варто зауважити на трьох проблемних напрямках. Перша проблема (більш тривала) сягає своїм корінням 2001 року, коли було проведено перший та ,наразі, останній Всеукраїнський перепис населення. Минуло понад 20 років, народилося нове покоління українців і події, що відбуваються в державі показують нагальну необхідність проведення нового. Друга – пов’язана із незавершеною реформою децентралізації та специфікою роботи Державної служби статистики України. Є нагальна потреба у комплексі первинних статистичних даних на локальному рівні. Та третя проблема – втрачений безперервний ланцюг динаміки демографічних показників, що пов’язано із активними бойовими діями. Рух вимушено переміщених осіб не був передбачений існуючими методиками фіксації демографічних показників і це призведе до втрати, або ж дубляжу інформації.

Як бачимо, післявоєнне відновлення України потребує цілеспрямованого, скооперованого та науково обґрунтованого співробітництва усіх галузей науки та органів управління.

Мельничук Анатолій Леонідович, Гнатюк Світлана Сергіївна

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПОВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ: ГІС-ІНСТРУМЕНТИ

Понад 3 місяці з 24 лютого 2022 р. триває широкомасштабний напад РФ на Україну. Бойові дії розгортались широкими фронтами на півночі, сході та півдні України. Регіони та територіальні громади зазнали небачених, після II Світової війни у Європі, руйнувань. Масштабного враження зазнали населені пункти, інфраструктура, промислові об’єкти, довкілля.

	Територіальний масштаб	Масштаб людської діяльності	Людський масштаб
Враження через масштабний напад Росії широким фронтом	<ul style="list-style-type: none"> ● Вражені найбільші центри розвитку Київ та Харків їх метрополії їх регіональна зв'язаність ● Великі середні малі міста і села на ключових напрямках вторгнення ● Вражене доквілля 	<p>Зупинена економіка</p> <p>Обмеження мобільності населення і одночасно масова міграція</p> <p>Комунікації, логістика, транспортна інфраструктура</p>	<p>Депортації</p> <p>Викрадення</p> <p>Катування і полонених і цивільного населення</p> <p>Заборона переїзду</p> <p>Голод</p> <p>Відсутність житла</p> <p>Масове знищення цивільного населення</p> <p>Нелюдські умови для вразливих груп населення</p>

Гостро постала проблема підготовки умов до швидкого та масштабного відновлення країни. Одним з ключових завдань чого є відбудова міст, як нових модерних поселень із збереженою культурною та історичною пам'яттю.

Крім обліку і оцінки втрат є потреба у просторовому впорядкуванню такої бази даних.

Реалізовані проекти спрямовані на супровід відновлення зруйнованої інфраструктури у Донецькій і Луганській областях у період до широкомасштабного наступу рф дозволили нам швидко долучитись до оцінки руйнувань під час гарячої фази війни 2022 р. та просторового впорядкування цих даних.

Ми розробили інструмент, який може стати однією з основ поствоєнного дискурсу щодо відбудови території як цілісної системи, залучення до нього не лише чиновників, забудовників, проєктантів, а насамперед громадян та впровадження в практику відновлення території сучасних принципів її розвитку перенести акцент із завдання відбудувати місто на покращити життя населення.

Це дозволить виявити зони, які потребуватимуть частково відновлення за окремими компонентами і/або частини території; відновлення до попереднього стану/вигляду реставрації історико-культурних пам'яток за можливості, або передбаченнях сучасних архітектурних рішень збереження пам'яті у міському середовищі; повної модернізації зруйнованої території та їх узгодження між собою.

Нам потрібні не лише відбудовані, але й більш екологічні, доступні, впорядковані, комфортні, безпечні, інклюзивні, естетичні території, талюдиноцентриський підхід у відбудові.

Публічність сприятиме поінформованості громадян, громадському контролю, конкуренції у сфері заходів з відновлення України.

Лабінська Галина Миколаївна

Львівський національний університет імені Івана Франка

ЗМІНА ТОПОНІМІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ ЯК ОДИН З ПРОЯВІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Географічні назви сповна відображають стан суспільства. Що далось взнаки особливо виразно на сучасному етапі, по році війни, росія завжди надавала особливого значення даному питанню. І на сучасному етапі, у 2022 р. ми спостерігали як по окупації українського простору військові адміністрації агресора одразу його маркують топонімами на свій лад.

Проблему, що іманентна Україні, можна гарно окреслити висловом Президента Чехії Вацлава Гавела: “Якщо людина живе в оточенні пропаганди і не помічає її, отже вона досягла свого”. Прийнятий у 2015 р. Закон України “Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні і заборона пропаганди їхньої символіки” якраз й засвідчив “непомітність” російської пропаганди для значної частини українського суспільства і формування підґрунтя до російського вторгнення.

В історичному контексті всепронизуючий прояв комуністичної пропаганди в Україні був відображений процесом тотальної зміни топонімічного ландшафту країни. Почали з перейменувань ойконімів козацького походження (Бахмут, Кам'янка, Олешки), поселень, названих іменами колишніх засновників (Алчевськ, Юзівка), мали російське імперське походження (Єлисаветград, Катеринослав та ін.).

Численні перейменування тиражували на радянський лад. Так, лише ойконім Первомайськ траплявся у Луганській, Донецькій, Харківській, Миколаївській областях, Першотравенськ – у Дніпропетровській, Житомирській областях, Першотравневе – у Донецькій області й інші численні варіації назви. Численними були назви типу Советський